

Psichoaktyviosios medžiagos

Psichoaktyviosios medžiagos – medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus. Nors psichoaktyviųjų medžiagų grupei priklauso ne tik alkoholis, tabakas, narkotikai, bet ir cheminės medžiagos, raminamieji, migdomieji vaistai, šiame vadove psichoaktyviųjų medžiagų sąvoka apima šias priklausomybę sukeliančias medžiagas – tabaką, alkoholį ir narkotikus.

Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija yra itin svarbi, nes šios medžiagos sukelia tiek priklausomybę, tiek fizines ir psichines ligas, socialines problemas, padidina sužalojimų riziką. Tabako gaminių vartojimas turi įtakos mirtingumui dėl širdies ir kraujagyslių ligų, vėžio, diabeto, lėtinių kvėpavimo takų ligų ir kt. Rūkymas sukelia rimtą žalą aplinkiniams (pasyvusis rūkymas) ir laikomas plaučių vėžio ir kitų lėtinių plaučių ligų rizikos veiksniu. Taip pat jis neigiamai veikia vaisiaus vystymąsi nėštumo periodu. Su neigiamu tabako poveikiu dažniausiai siejamas cigarečių rūkymas, tačiau tabako kramtymas, kaip ir cigarų, pypkių rūkymas, taip pat pavojingas dėl burnos vėžio rizikos.

Be priklausomybės, alkoholis sukelia apie 60 skirtingų ligų ir sutrikimų, įskaitant sužeidimus, psichikos ir elgesio sutrikimus, skrandžio ir žarnyno veiklos sutrikimus, vėžį, širdies ligas, imunologinius sutrikimus, plaučių ligas, skeleto ir raumenų ligas, reprodukcinis sutrikimus, prenatalinius pakitimus, įskaitant padidėjusią priešlaikinio gimdymo riziką ir mažą svorį gimimo metu. Intensyvaus gėrimo epizodų dažnis ir jų metu išgeriamo alkoholio kiekis turi didelės įtakos traumų ir tam tikrų širdies ir kraujagyslių ligų (vainikinių širdies arterijų ligos ir insulto) rizikai.

Narkotikų vartojimas lemia nelaimingus atsitikimus, neišgydomus smegenų pažeidimus, protinių galių nusilpimą bei psichikos ligas, įvairius organizmo funkcijų sutrikimus.

VS specialistė Rima Veličkienė

2023-11

